

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (piąta izba)

z dnia 5 września 2019 r. *

Odesłanie prejudycjalne – Wymogi techniczne i handlowe w odniesieniu do przelewów i poleceń zapłaty w euro – Rozporządzenie (UE) nr 260/2012 – Jednolity obszar płatności w euro (SEPA) – Zapłata w drodze polecenia zapłaty – Artykuł 9 ust. 2 – Dostępność płatności – Warunek miejsca zamieszkania

W sprawie C-28/18

mającej za przedmiot wnioszek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Oberster Gerichtshof (sąd najwyższy, Austria) postanowieniem z dnia 20 grudnia 2017 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 17 stycznia 2018 r., w postępowaniu:

Verein für Konsumenteninformation

przeciwko

Deutsche Bahn AG,

TRYBUNAŁ (piąta izba),

w składzie: E. Regan (sprawozdawca), prezes izby, C. Lycourgos, E. Juhász, M. Ilešič i I. Jarukaitis, sędziowie,

rzecznik generalny: M. Szpunar,

sekretarz: D. Dittert, kierownik wydziału,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 30 stycznia 2019 r., rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu Verein für Konsumenteninformation przez S. Langer, Rechtsanwalt,
- w imieniu Deutsche Bahn AG przez C. Pöchhacker oraz L. Riedego, Rechtsanwälte,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez H. Tserepę-Lacombe oraz T. Scharfa, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 2 maja 2019 r.,

wydaje następujący

* Język postępowania: niemiecki.

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 9 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 260/2012 z dnia 14 marca 2012 r. ustanawiającego wymogi techniczne i handlowe w odniesieniu do poleceń przelewu i poleceń zapłaty w euro oraz zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 924/2009 (Dz.U. 2012, L 94, s. 22).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy Verein für Konsumenteninformation (stowarzyszeniem na rzecz informowania konsumentów, zwanym dalej „VKI”) a Deutsche Bahn AG w przedmiocie braku możliwości dokonania przez podróżnych niemających miejsca zamieszkania w Niemczech zapłaty za bilety zarezerwowane na stronie internetowej tej spółki w drodze polecenia zapłaty w euro dokonywanego w ramach schematu poleceń zapłaty ustanowionego na szczęblu Unii Europejskiej (zwanego dalej „poleceniem zapłaty SEPA”).

Ramy prawne

- 3 Motywy 1, 6, 9, 10 i 32 rozporządzenia nr 260/2012 mają następujące brzmienie:

„(1) Aby rynek wewnętrzny funkcjonował właściwie, konieczne jest stworzenie zintegrowanego rynku płatności elektronicznych w euro, na którym nie będzie istniało rozróżnienie między płatnościami krajowymi i płatnościami transgranicznymi. Osiągnięciu tego celu służy projekt jednolitego obszaru płatności w euro [(Single Euro Payments Area)] (»SEPA«), w którego ramach opracowywane są wspólne ogólnounijne usługi płatnicze, które mają zastąpić obecne krajowe usługi płatnicze. W wyniku wprowadzenia otwartych, wspólnych standardów, zasad i praktyk w zakresie płatności, a także dzięki zintegrowanemu przetwarzaniu płatności SEPA powinien zapewnić obywatelom Unii i unijnym przedsiębiorstwom bezpieczne, konkurencyjne cenowo, przyjazne dla użytkowników oraz niezawodne usługi płatnicze w euro. Powinno się to stosować do płatności SEPA, krajowych i transgranicznych, na tych samych podstawowych warunkach i w ramach takich samych praw i obowiązków, bez względu na lokalizację na terytorium Unii [...].

[...]

(6) Jedynie szybka i powszechna migracja do ogólnounijnych poleceń przelewu i poleceń zapłaty przyniesie pełne korzyści wynikające ze zintegrowanego rynku płatności, tak aby można było wyeliminować wysokie koszty związane z jednoczesnym wykorzystywaniem instrumentów dotychczasowych oraz instrumentów SEPA. Należy zatem ustanowić przepisy obejmujące wykonywanie wszystkich transakcji poleceń przelewu i poleceń zapłaty w euro w ramach Unii [...].

[...]

(9) Aby polecenie przelewu mogło zostać wykonane, rachunek płatniczy odbiorcy musi mieć zdolność odbiorczą. Dlatego też, aby zachęcić do skutecznego wprowadzenia ogólnounijnych usług polecenia przelewu i polecenia zapłaty, należy wprowadzić w całej Unii wymóg posiadania zdolności odbiorczej. W celu zwiększenia przejrzystości właściwe jest ponadto dokonanie w jednym akcie prawnym konsolidacji tego wymogu oraz obowiązku posiadania zdolności odbiorczej na potrzeby poleceń zapłaty, ustanowionego w rozporządzeniu (WE) nr 924/2009 [Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 16 września 2009 r. w sprawie płatności transgranicznych we Wspólnocie oraz uchylającym rozporządzenie (WE) nr 2560/2001 (Dz.U. 2009, L 266, s. 11)]. Wszystkie rachunki płatnicze odbiorcy posiadające zdolność odbiorczą wobec krajowego polecenia przelewu powinny mieć również zdolność odbiorczą w ogólnounijnym schemacie polecenia przelewu. Wszystkie rachunki płatnicze płatników posiadające zdolność

odbiorcą wobec krajowego polecenia zapłaty powinny mieć również zdolność odbiorcą w ogólnounijnym schemacie polecenia zapłaty. Powinno to mieć zastosowanie niezależnie od tego, czy dostawca usług płatniczych decyduje się na uczestniczenie w danym schemacie polecenia przelewu lub polecenia zapłaty.

- (10) Warunkiem wstępnym konkurencji jest interoperacyjność techniczna. Stworzenie zintegrowanego rynku płatności elektronicznych w euro wymaga, aby przetwarzanie poleceń przelewu i poleceń zapłaty nie było utrudniane przez zasady realizowania transakcji i nie napotykało barier technicznych, takich jak obowiązkowe uczestnictwo w więcej niż jednym systemie realizacji płatności transgranicznych. Polecenia przelewu i polecenia zapłaty powinny być dokonywane w ramach schematu, do którego podstawowych zasad przystąpili dostawcy usług płatniczych stanowiący większość dostawców usług płatniczych w większości państw członkowskich oraz większość dostawców usług płatniczych w Unii, przy czym te podstawowe zasady są takie same zarówno w odniesieniu do transgranicznych, jak i czysto krajowych transakcji polecenia przelewu i polecenia zapłaty [...].

[...]

- (32) W celu zapewnienia szerokiego poparcia dla SEPA istotne znaczenie ma zapewnienie wysokiego poziomu ochrony płatników, w szczególności przy transakcjach polecenia zapłaty. Obecny i jedyny ogólnoeuropejski schemat polecenia zapłaty dla konsumentów opracowany przez EPC przewiduje niekwestionowalne, bezwarunkowe prawo zwrotu kwoty transakcji w odniesieniu do autoryzowanych płatności w okresie ośmiu tygodni od dnia, w którym środki przelano, przy czym to prawo zwrotu kwoty transakcji podlega określonym warunkom na mocy art. 62 i 63 dyrektywy 2007/64/WE [Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 listopada 2007 r. w sprawie usług płatniczych w ramach rynku wewnętrznego, zmieniającej dyrektywę 97/7/WE, 2002/65/WE, 2005/60/WE i 2006/48/WE i uchylającej dyrektywę 97/5/WE (Dz.U. 2007, L 319, s. 1)]. Biorąc pod uwagę [Z uwagi na] aktualną sytuację rynkową i konieczność zapewnienia wysokiego poziomu ochrony konsumenta skutki tych przepisów powinny zostać ocenione w sprawozdaniu, które zgodnie z art. 87 dyrektywy 2007/64/WE Komisja przedstawi, do dnia 1 listopada 2012 r., Parlamentowi Europejskiemu, Radzie, Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu i [Europejskiemu Bankowi Centralnemu], w stosownych przypadkach wraz z wnioskiem dotyczącym ich zmiany”.

- 4 Artykuł 1 rozporządzenia nr 260/2012, zatytułowany „Przedmiot i zakres”, stanowi w ust. 1:

„Niniejsze rozporządzenie ustanawia przepisy dotyczące transakcji poleceń przelewu i poleceń zapłaty w euro w Unii, w przypadku gdy zarówno dostawca usług płatniczych płatnika, jak i dostawca usług płatniczych odbiorcy znajdują się w Unii lub w przypadku gdy jedyny dostawca usług płatniczych uczestniczący w transakcji płatniczej znajduje się w Unii”.

- 5 Zgodnie z art. 2 tego rozporządzenia, zatytułowanym „Definicje”:

„Na użytek niniejszego rozporządzenia stosuje się następujące definicje:

[...]

- 2) »polecenie zapłaty« oznacza krajową lub transgraniczną usługę płatniczą polegającą na obciążeniu rachunku płatniczego płatnika, w przypadku gdy transakcja płatnicza została zainicjowana przez odbiorcę na podstawie zgody udzielonej przez płatnika;

- 3) »płatnik« oznacza osobę fizyczną lub prawną, która jest posiadaczem rachunku płatniczego i która składa zlecenie płatnicze z tego rachunku płatniczego, lub – w przypadku braku rachunku płatniczego płatnika – osobę fizyczną lub prawną, która składa zlecenie płatnicze na rachunek płatniczy odbiorcy;
- 4) »odbiorca« oznacza osobę fizyczną lub prawną, która jest posiadaczem rachunku płatniczego i która jest zamierzonym odbiorcą środków stanowiących przedmiot transakcji płatniczej;
- 5) »rachunek płatniczy« oznacza rachunek prowadzony w imieniu jednego lub większej liczby użytkowników usług płatniczych, który jest wykorzystywany do wykonywania transakcji płatniczych;

[...]

- 21) »upoważnienie« oznacza wyrażenie zgody i autoryzację ze strony płatnika udzieloną odbiorcy i (bezpośrednio lub pośrednio za pośrednictwem odbiorcy) dostawcy usług płatniczych odbiorcy w celu umożliwienia odbiorcy zainicjowania pobrania środków ze wskazanego rachunku płatniczego płatnika oraz w celu umożliwienia dostawcy usług płatniczych odbiorcy wykonania takich dyspozycji;

[...]

- 26) »płatność transgraniczna« oznacza transakcję płatniczą zainicjowaną przez płatnika lub odbiorcę, w przypadku gdy dostawca usług płatniczych płatnika i dostawca usług płatniczych odbiorcy znajdują się w różnych państwach członkowskich;
- 27) »płatność krajowa« oznacza transakcję płatniczą zainicjowaną przez płatnika lub odbiorcę, w przypadku gdy dostawca usług płatniczych płatnika i dostawca usług płatniczych odbiorcy znajdują się w tym samym państwie członkowskim;

[...]”.

- 6 Artykuł 3 wspomnianego rozporządzenia, zatytułowany „Zdolność odbiorcza”, przewiduje w ust. 2:

„Dostawca usług płatniczych płatnika, który ma zdolność odbiorczą dla krajowej transakcji polecenia zapłaty w ramach schematu płatności, musi mieć również zdolność odbiorczą, zgodnie z zasadami unijnego schematu płatności, dla transakcji polecenia zapłaty zainicjowanych przez odbiorcę za pośrednictwem dostawcy usług płatniczych znajdującego się w którymkolwiek państwie członkowskim”.

- 7 Artykuł 9 tego rozporządzenia, zatytułowany „Dostępność płatności” stanowi w ust. 2:

„Odbiorca przyjmujący polecenie przelewu lub stosujący polecenie zapłaty celem pobrania środków od płatnika posiadającego rachunek płatniczy znajdujący się w Unii nie podaje nazwy państwa członkowskiego, w którym ma się znajdować ten rachunek płatniczy, pod warunkiem że rachunek płatniczy posiada zdolność odbiorczą zgodnie z art. 3”.

Spór w postępowaniu głównym i pytanie prejudycjalne

- 8 VKI, zgodnie z austriackim uregulowaniem, ma czynną legitymację procesową do ochrony konsumentów.

- 9 Deutsche Bahn jest przedsiębiorstwem przewozu kolejowego z siedzibą w Berlinie (Niemcy). Umożliwia ona konsumentom rezerwację podróży na międzynarodowych trasach kolejowych na swojej stronie internetowej. W tym celu zawiera ona na podstawie ogólnych warunków przewozu umowy z tymi konsumentami.
- 10 Zgodnie z jednym z warunków umownych zawartym w ogólnych warunkach przewozu za bilety zarezerwowane na stronie internetowej Deutsche Bahn można płacić za pomocą karty kredytowej, szybkim przelewem bankowym lub za pomocą polecenia zapłaty SEPA. Według tego warunku ostatnia z wymienionych metod płatności jest jednak akceptowana z zastrzeżeniem spełnienia kilku warunków, to znaczy posiadania przez płatnika miejsca zamieszkania w Niemczech, wyrażenia zgody na polecenie zapłaty na rachunek w banku lub kasie oszczędnościowej mającej siedzibę w państwie uczestniczącym w SEPA, zlecenia bankowi lub kasie oszczędnościowej honorowania poleceń zapłaty oraz zarejestrowania się na stronie internetowej Deutsche Bahn. Ponadto uruchomienie polecenia zapłaty SEPA wymaga, aby płatnik udzielił zgody na ocenę wypłacalności.
- 11 VKI wniósł do Handelsgericht Wien (sądu gospodarczego w Wiedniu, Austria) powództwo o zaprzestanie w celu nakazania Deutsche Bahn zaprzestania stosowania wspomnianego warunku w umowach z konsumentami. Na poparcie tego powództwa VKI podniósł, że sporny w postępowaniu głównym warunek, zgodnie z którym płatnik powinien w szczególności w celu dokonania zapłaty za pomocą SEPA posiadać miejsce zamieszkania w Niemczech, jest sprzeczny z art. 9 ust. 2 rozporządzenia nr 260/2012, ponieważ, po pierwsze, rachunek płatniczy konsumenta co do zasady znajduje się w jego miejscu zamieszkania, oraz po drugie, warunek ten powoduje jeszcze większe obciążenie niż warunek wymagający otworzenia przez płatnika rachunku płatniczego w Niemczech.
- 12 Deutsche Bahn podniosła z kolei, że ponieważ rozporządzenie nr 260/2012 adresowane jest do dostawców usług płatniczych, ma ono na celu ochronę nie płatnika, lecz płatności. Rozporządzenie to nie nakłada na odbiorców płatności obowiązku zaproponowania polecenia zapłaty SEPA wszystkim konsumentom na terytorium całej Unii. Ponadto konsumenci dysponują alternatywnymi metodami zapłaty za bilety na jej stronie internetowej. W każdym wypadku warunek dotyczący miejsca zamieszkania konsumenta jest uzasadniony. W rzeczywistości bowiem w ramach schematu polecenia zapłaty dostawca usług płatniczych, w przeciwieństwie do tego, co ma miejsce w przypadku innych schematów zapłaty, nie daje żadnej gwarancji zapłaty na rzecz odbiorcy.
- 13 Wyrokiem z dnia 13 lipca 2016 r. Handelsgericht Wien (sąd gospodarczy w Wiedniu) uwzględnił powództwo VKI w stosunku do konsumentów mających miejsce zamieszkania w Austrii z tego powodu, że sporny warunek stanowi naruszenie art. 9 ust. 2 rozporządzenia 260/2012.
- 14 Rozpoznający apelację Oberlandesgericht Wien (wyższy sąd okręgowy w Wiedniu, Austria) wyrokiem z dnia 14 marca 2017 r. uchylił wyrok Handelsgericht Wien (sądu gospodarczego w Wiedniu) i oddalił powództwo VKI na tej podstawie, że o ile art. 9 ust. 2 rozporządzenia 260/2012 gwarantuje płatnikom oraz odbiorcom, że mogą mieć tylko jeden rachunek płatniczy w celu dokonywania płatności krajowych i transgranicznych w drodze polecenia zapłaty, to jednak rozporządzenie to nie zobowiązuje odbiorców do wyrażania zgody w każdym przypadku na poszczególne instrumenty płatnicze w celu uregulowania transakcji handlowych z konsumentami.
- 15 Rozpatrujący wniesioną przez VKI skargę kasacyjną na ten wyrok Oberster Gerichtshof (sąd najwyższy, Austria) uważa, że zakazując płatnikom i odbiorcom wskazywania państwa członkowskiego, w jakim powinien znajdować się rachunek drugiej strony, art. 9 ust. 2 rozporządzenia 260/2012 nie adresuje się do dostawców usług płatniczych, lecz ma zastosowanie do stosunków pomiędzy odbiorcami i płatnikami, a tym samym ma on na celu ochronę tych ostatnich. Tymczasem o ile prawdą jest, że zgodnie z jego wykładnią literalną przepis ten ogranicza się do zakazania ustalania kryterium geograficznego położenia rachunku płatniczego, o tyle jednak prawdą jest również i to, że warunek taki jak sporny w postępowaniu głównym, który wyklucza polecenia zapłaty SEPA, jeżeli płatnik nie

ma miejsca zamieszkania w tym samym państwie członkowskim, w którym odbiorca ma siedzibę swojej działalności, może być sprzeczny ze wspomnianym przepisem, ponieważ rachunek płatniczy płatnika co do zasady znajduje się w państwie, w którym ma on miejsce zamieszkania.

- 16 W tych okolicznościach Oberster Gerichtshof (sąd najwyższy) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy art. 9 ust. 2 rozporządzenia [nr 260/2012] należy interpretować w ten sposób, że zakazuje on odbiorcy uzależniania dokonywania płatności w ramach schematu polecenia zapłaty SEPA od posiadania przez płatnika miejsca zamieszkania w tym państwie członkowskim, w którym siedzibę lub miejsce zamieszkania ma odbiorca, jeżeli dopuszcza on dokonywanie płatności także w inny sposób, jak np. kartą kredytową?”.

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

- 17 Poprzez swoje pytanie sąd odsyłający zmierza zasadniczo do wyjaśnienia, czy art. 9 ust. 2 rozporządzenia nr 260/2012 należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwia się on warunkowi umownemu takiemu jak warunek sporny w postępowaniu głównym, który wyklucza zapłatę w drodze polecenia zapłaty SEPA, jeżeli płatnik nie ma miejsca zamieszkania w tym samym państwie członkowskim, w którym odbiorca ma siedzibę swojej działalności.
- 18 Tytułem wstępu należy przypomnieć, że jak wynika z jego motywu 1, rozporządzenie nr 260/2012 zostało przyjęte w ramach projektu utworzenia SEPA, który miał na celu wdrożenie dla wyrażonych w euro płatności wspólnych dla całej Unii usług płatniczych poprzez zastąpienie nimi krajowych usług płatniczych.
- 19 Zgodnie z jego art. 1 rozporządzenie to ustanawia przepisy dotyczące transakcji poleceń przelewu i poleceń zapłaty w euro w Unii, w przypadku gdy zarówno dostawca usług płatniczych płatnika, jak i dostawca usług płatniczych odbiorcy znajdują się w Unii lub w przypadku gdy jedyny dostawca usług płatniczych uczestniczący w transakcji płatniczej znajduje się w Unii.
- 20 Jak wynika między innymi z motywów 1 i 6 wspomnianego rozporządzenia, przewidziane w nim wymogi techniczne i handlowe mają zastosowanie do płatności krajowych i zagranicznych dokonywanych w ramach SEPA na tych samych warunkach podstawowych i zgodnie z tymi samymi prawami i obowiązkami, niezależnie od miejsca położenia w Unii, w celu zapewnienia pełnej migracji do przelewów i poleceń zapłaty ustanowionych na szczeblu Unii i w ten sposób w celu ustanowienia zintegrowanego rynku dla płatności elektronicznych w euro, na którym nie istnieje żadna różnica pomiędzy płatnościami krajowymi i płatnościami transgranicznymi.
- 21 W tym kontekście art. 9 ust. 2 rozporządzenia nr 260/2012 przewiduje, że odbiorca, który stosuje polecenie zapłaty w celu pobrania środków od płatnika posiadającego rachunek płatniczy na terytorium Unii, nie musi „podawać” państwa członkowskiego, w którym powinien znajdować się rachunek płatniczy, o ile rachunek płatniczy posiada zdolność odbiorczą zgodnie z art. 3 tego rozporządzenia, przy czym należy zauważyć, że pojęcie „polecenia zapłaty” jest określone w art. 2 ust. 2 wspomnianego rozporządzenia jako obejmujące krajową lub transgraniczną usługę płatniczą mającą na celu obciążenie rachunku płatnika, jeżeli transakcja zapłaty została zainicjowana przez odbiorcę na podstawie zgody płatnika.
- 22 Na podstawie art. 3 ust. 2 rozporządzenia nr 260/2012 dostawca usług płatniczych płatnika, który ma zdolność odbiorczą dla dokonania krajowego polecenia zapłaty zgodnie ze schematem zapłaty, powinien mieć w taki sam sposób zdolność odbiorczą, jak to wynika z motywu 9 tego rozporządzenia,

do dokonania poleceń zapłaty zainicjowanych przez odbiorcę zgodnie z zasadami schematu płatności na szczeblu Unii za pośrednictwem dostawcy usług płatniczych z siedzibą w innym państwie członkowskim.

- 23 Z treści art. 9 ust. 2 rozporządzenia nr 260/2012 w związku z jego art. 3 ust. 2 wynika również, że zakazane jest formułowanie przez odbiorcę polecenia zapłaty warunku, aby rachunek płatnika znajdował się w określonym państwie członkowskim, jeżeli rachunek ten ma zdolność odbiorczą dla krajowych poleceń zapłaty.
- 24 W niniejszej sprawie wiadomo, że o ile sporny w postępowaniu głównym warunek nakłada na płatnika obowiązek posiadania miejsca zamieszkania w tym samym państwie członkowskim, w którym ma siedzibę swojej działalności odbiorca, to znaczy w Niemczech, to jednak nie wymaga on z kolei, aby płatnik posiadał rachunek płatniczy w określonym państwie członkowskim. Taki warunek nie został zatem wyraźnie przewidziany w treści art. 9 ust. 2 rozporządzenia nr 260/2012.
- 25 Niemniej jednak zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału przy dokonywaniu wykładni przepisu prawa Unii należy uwzględniać nie tylko jego brzmienie, lecz także jego kontekst oraz cele regulacji, której część on stanowi (wyrok z dnia 17 października 2018 r., Günter Hartmann Tabakvertrieb, C-425/17, EU:C:2018:830, pkt 18 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 26 W tym zakresie prawdą jest, że zasadniczym celem rozporządzenia nr 260/2012 jest, o czym mowa w pkt 18–20 niniejszego wyroku, ustalenie wymogów technicznych i handlowych między innymi w odniesieniu do poleceń zapłaty, aby wdrożyć wspólne usługi płatnicze w Unii.
- 27 Niezależnie od tego art. 9 ust. 2 tego rozporządzenia, w odniesieniu konkretnie do szczególnego stosunku pomiędzy płatnikiem a odbiorcą, również przyczynia się do realizacji celu polegającego na osiągnięciu wysokiego poziomu ochrony konsumentów koniecznego dla zapewnienia, co wynika również z motywu 32 wspomnianego rozporządzenia, ich przystąpienia do SEPA.
- 28 W rzeczywistości bowiem przepis ten umożliwia stosowanie dla celów zapłaty w drodze polecenia zapłaty jednego tylko tego samego rachunku płatniczego dla wszystkich transakcji w ramach Unii, unikając w ten sposób kosztów związane z utrzymywaniem kilku rachunków płatniczych, doprowadzając dzięki temu, jak wynika z motywu 10 rozporządzenia nr 260/2012, do tego, żeby zasady handlowe nie skutkowały uniemożliwieniem konsumentom dokonywania w ramach zintegrowanego rynku płatności elektronicznych w euro wszystkich płatności na rachunki posiadane przez odbiorców u dostawców usług płatniczych z siedzibą w innych państwach członkowskich.
- 29 Otóż należy stwierdzić, że warunek taki jak warunek sporny w postępowaniu głównym, który przewiduje zróżnicowanie oparte na kryterium miejsca zamieszkania płatnika, grozi działaniem głównie na szkodę konsumentów, którzy nie mają rachunku płatniczego w państwie członkowskim, w którym odbiorca ma siedzibę swojej działalności. Wiadomo bowiem, że konsumenci najczęściej mają rachunek płatniczy w państwie członkowskim swego miejsca zamieszkania.
- 30 Taki warunek w sposób pośredni doprowadza do wskazania państwa członkowskiego, w którym ma się znajdować rachunek płatniczy, wywołując tym samym skutki porównywalne do tych, jakie wynikałyby ze wskazania szczególnego państwa członkowskiego.
- 31 W rzeczywistości bowiem w większości przypadków taki warunek miejsca zamieszkania ogranicza dostępność płatności za pomocą polecenia zapłaty SEPA do dostępności dla tylko tych płatników, którzy mają rachunek płatniczy w państwie członkowskim, w którym odbiorca ma siedzibę swojej działalności, a tym samym wyklucza ową metodę zapłaty w stosunku do płatników mających rachunek płatniczy w innych państwach członkowskich.

- 32 Z tego powodu warunek ten zastrzega ową metodę płatności zasadniczo dla krajowych transakcji płatniczych w rozumieniu art. 2 pkt 27 rozporządzenia nr 260/2012, to znaczy dla transakcji dokonywanych pomiędzy płatnikiem i odbiorcą, z których każdy ma rachunek płatniczy u dostawcy usług płatniczych z siedzibą w tym samym państwie członkowskim, wyłączając w konsekwencji większość transakcji transgranicznych, w których uczestniczą, zgodnie z art. 2 pkt 26 tego rozporządzenia, dostawcy usług płatniczych z siedzibą w różnych państwach członkowskich.
- 33 Z powyższego wynika, że warunek taki jak warunek sporny w postępowaniu głównym może stanowić zagrożenie dla skuteczności art. 9 ust. 2 rozporządzenia nr 260/2012, ponieważ pozbawia on płatników możliwości dokonywania poleceń zapłaty z rachunku położonego w państwie członkowskim ich wyboru. Warunek ten uniemożliwia również realizację celu zamierzonego przez ten przepis, polegającego, o czym przypomina się w pkt 28 niniejszego wyroku, na uniemożliwieniu tego, aby zasady handlowe stanowiły zagrożenie dla wdrożenia zintegrowanego rynku płatności elektronicznej w euro, przewidzianego w motywie 1 do tego rozporządzenia.
- 34 Bez znaczenia w tym zakresie jest to, że konsument może skorzystać z alternatywnych metod płatności. W rzeczywistości bowiem choć odbiorca płatności nadal ma wybór co do tego, czy oferować płatnikom możliwość dokonywania płatności w drodze poleceń przelewu SEPA, czy też nie, to jednak, przeciwnie do tego, co twierdzi Deutsche Bahn, jeżeli odbiorca oferuje taką możliwość, to nie może on uzależnić skorzystania z tej metody płatności od warunku, który stanowi naruszenie skuteczności art. 9 ust. 2 rozporządzenia nr 260/2012.
- 35 Zdaniem Deutsche Bahn z rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/302 z dnia 28 lutego 2018 r. w sprawie nieuzasadnionego blokowania geograficznego oraz innych form dyskryminacji klientów ze względu na przynależność państwową, miejsce zamieszkania lub miejsce prowadzenia działalności na rynku wewnętrznym oraz w sprawie zmiany rozporządzeń (WE) nr 2006/2004 oraz (UE) 2017/2394 i dyrektywy 2009/22/WE (Dz.U. 2018, L 60 I, s. 1) można jednak wywieść, że art. 9 ust. 2 rozporządzenia nr 260/2012 nie przewiduje warunku miejsca zamieszkania, takiego jak sporny w postępowaniu głównym.
- 36 Niemniej jednak, poza tym, że wyklucza ono z zakresu swego zastosowania usługi w dziedzinie transportu, takie jak omawiane w postępowaniu głównym, oraz że stosuje się je dopiero od dnia 3 grudnia 2018 r., to znaczy daty po zaistnieniu okoliczności faktycznych w postępowaniu głównym, wystarczy stwierdzić, że rozporządzenie 2018/302, które dotyczy w szczególności blokowania geograficznego, jest bez znaczenia dla wykładni art. 9 ust. 2 rozporządzenia nr 260/2012, jak podniósł rzecznik generalny w pkt 39 opinii, w braku związku ustanowionego przez prawodawcę Unii pomiędzy tymi dwoma rozporządzeniami.
- 37 Deutsche Bahn podnosi również, że warunek miejsca zamieszkania, taki jak warunek sporny w postępowaniu głównym, jest uzasadniony koniecznością kontrolowania wypłacalności płatników, ponieważ ryzyko nadużycia i braku płatności jest szczególnie wysokie, jeżeli, tak jak w sprawie w postępowaniu głównym, polecenie zapłaty następuje w wyniku upoważnienia danego bezpośrednio przez płatnika na rzecz odbiorcy bez interwencji jednego lub drugiego dostawcy usług płatniczych. W tych okolicznościach odbiorca sam powinien ocenić ryzyko braku płatności przez klienta.
- 38 W każdym wypadku należy zauważyć, że, jak podnosi rzecznik generalny w pkt 46 i 47 opinii, ani art. 9 ust. 2 rozporządzenia nr 260/2012, ani żaden inny przepis tego rozporządzenia nie przewidują wyjątku od obowiązku przewidzianego w tym przepisie, ponieważ prawodawca Unii wziął w wystarczający sposób pod uwagę różne interesy wchodzące w grę pomiędzy płatnikami a odbiorcami w ramach przyjmowania tego przepisu.

- 39 W każdym razie nic nie stoi na przeszkodzie temu, aby odbiorca zmniejszył ryzyko nadużycia lub braku płatności, jak wskazała Komisja podczas rozprawy, na przykład poprzez przewidzenie, że dostawa lub wydruk biletów będą możliwe jedynie po otrzymaniu potwierdzenia o rzeczywistym zaksięgowaniu płatności.
- 40 Z uwagi na powyższe na przedstawione pytanie trzeba odpowiedzieć, że art. 9 ust. 2 rozporządzenia nr 260/2012 należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwia się on warunkowi umownemu takiemu jak warunek sporny w postępowaniu głównym, który wyklucza zapłatę w drodze polecenia zapłaty SEPA, jeżeli płatnik nie ma miejsca zamieszkania w tym samym państwie członkowskim co państwo członkowskie, w którym odbiorca ma siedzibę swojej działalności.

W przedmiocie kosztów

- 41 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (piąta izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 9 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 260/2012 z dnia 14 marca 2012 r. ustanawiającego wymogi techniczne i handlowe w odniesieniu do poleceń przelewu i poleceń zapłaty w euro oraz zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 924/2009 należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwia się on warunkowi umownemu takiemu jak warunek sporny w postępowaniu głównym, który wyklucza zapłatę w drodze schematu poleceń zapłaty ustanowionego na szczeblu Unii Europejskiej (polecenia zapłaty SEPA), jeżeli płatnik nie ma miejsca zamieszkania w tym samym państwie członkowskim co państwo członkowskie, w którym odbiorca ma siedzibę swojej działalności.

Podpisy